



T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

COVID-19
(SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU)
(Bilim Kurulu Çalışması)

MORG VE DEFİN
HİZMETLERİ

T.C. Sağlık Bakanlığı
1 Haziran 2020, Ankara



T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

COVID-19
(SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU)
(Bilim Kurulu Çalışması)

MORG VE DEFİN
HİZMETLERİ

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

1 Haziran 2020

İÇİNDEKİLER

SON GÜNCELLEME İLE NELER DEĞİŞTİ?	2
1. MORG VE DEFİN HİZMETLERİ	5
1. COVID-19 Tanısı ile Ölenlerde Morg ve Defin Hizmetlerine Yönelik Alınacak Tedbir ve Önlemler.....	5
1.2. COVID-19 Nedeni ile Ölen Kişilerin Yurtiçi ve Yurt Dışı Nakil Kuralları.....	6
1.2.1. Havayolu ile Cenaze Nakilleri	6
1.2.2. Karayolu ve Demiryolu ile Cenaze Nakilleri	6
1.3. COVID-19 Harici Nedenlerle Ölen Kişilerde Uygulanacak Yöntem ve Kurallar	6

1. MORG VE DEFİN HİZMETLERİ

1. COVID-19 Tanısı ile Ölenlerde Morg ve Defin Hizmetlerine Yönelik Alınacak Tedbir ve Önlemler

- » Morg ve gasilhane çalışanlarına standart enfeksiyon kontrol önlemleri konusunda eğitim verilmeli, el hijyeninin önemi anlatılmalıdır.
- » Gasilhane çalışanlarına, cenazenin bulaşıcı hastalığı olduğuna dair bilgilendirme yapılmalıdır. Gasilhane çalışanları; cenaze yıkama sırasında eldiven, tıbbi (cerrahi) maske, gözlük/yüz koruyucu ve sıvı geçirmez önlük kullanmalıdır.
- » Tazyikli su kullanımı, cenazeden enfekte sıvıların sıçramasına ve aerosol oluşturarak hastalık bulaşına neden olabilecek işlem olması nedeniyle cenazenin yıkanması sırasında bu işlemden kaçınılmalıdır.
- » Kullanılan kişisel korunma malzemeleri tıbbi atık kutusuna atılmalıdır.
- » Cenaze yıkama alanı, yıkama sonrası temizlenmeli ve 1/10 çamaşır suyu veya klor tablet (ürün önerisi ile) ile dezenfekte edilmelidir.
- » COVID-19 tanısı alan kişinin evde ölmesi durumunda da yukarıda bahsedilen kurallar çerçevesinde defin işlemleri yürütülmelidir.
- » Cenaze sahipleri, cenazeye sarılmamalı ve yakın temasta bulunmamalıdır.
- » Cenaze normal şekilde kefenlenmelidir, cenaze torbasına ihtiyaç bulunmamaktadır.
- » Standart bir tabutla taşınmalıdır.
- » Özel bir mezarlığa gerek duyulmadan, defin yerine kireç serpilmesi gibi bir tedbire gerek olmadan normal mezarlık alanına defnedilmelidir.
- » Cenaze töreninde mümkün olduğu kadar az kişi olmalı, sosyal mesafe korunmalıdır.
- » Cenazenin kabre yerleştirilmesi sırasında sadece eldiven kullanılması yeterlidir.
- » Cenazeye, defin öncesi ve sonrası dezenfeksiyona ihtiyaç bulunmamaktadır.
- » Ölen kişilerin kişisel eşyaları çift kat naylon bir torbaya konularak verilmeli, bahsedilen eşya tekrar kullanılması düşünülüyorsa 60-90 derece yıkanılarak kullanılabilirliği belirtilmelidir. Bu eşyaların atılması durumunda tıbbi atık olarak değerlendirilmelidir.

1.2. COVID-19 Nedeni ile Ölen Kişilerin Yurtiçi ve Yurt Dışı Nakil Kuralları

Yurt içinde ve yurt dışında havayolu, karayolu ve demiryolu kullanılarak yapılacak cenaze nakilleri tabut içinde yapılmalı ve cenaze tabutla gömülmelidir.

1.2.1. Havayolu ile Cenaze Nakilleri

COVID-19 nedeniyle ölenlerin cenazelerinin yurt dışında ve yurt içinde havayolu ile nakillerinde, ulusal ve uluslararası havayolları cenaze taşıma kuralları geçerlidir. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün Kargo Hizmetleri rehberi (Yayın No:HAD/T-23) ve Türk Hava Yolları'nın "Cenaze Taşıma Prosedürü"ne göre "Ölüm sebebi bulaşıcı hastalık olan cenazelere ait tabutların kabul aşamasında kesinlikle lehimlenmiş, sıkıca kapatılmış ve sızdırmaya mahal vermeyecek şekilde olmasına dikkat edilir." şeklinde işlem yapılmalı,COVID-19 hastalığından ölenlerin bulaşıcı hastalık olması dolayısıyla cenazelerinin yurtdışında ve yurt içinde havayolu ile nakillerinin bu kritere uygun olması gerekir.

1.2.2. Karayolu ve Demiryolu ile Cenaze Nakilleri

Her türlü karayolu ve demiryolu ile cenaze nakillerinde, havayolu ile cenaze naklinde olduğu gibi nakil araçlarına kabul aşamasında tabutların kesinlikle lehimlenmiş, sıkıca kapatılmış ve sızdırmaya mahal vermeyecek şekilde olmasına dikkat edilmelidir.

1.3. COVID-19 Harici Nedenlerle Ölen Kişilerde Uygulanacak Yöntem ve Kurallar

COVID-19 harici nedenlerle ölüm olması durumunda defin işlemleri standart prosedürler ile devam etmelidir. Ancak COVID-19 şüphesi, ölü muayenesi yapan hekim tarafından değerlendirilir. COVID-19 salgını nedeniyle tüm ölümlerde ölü muayenesi için kişisel koruyucu önlemlerin alınması önemlidir.

